

ЧЕРКОВНО И УЧИЛИЩНА СВОБОДА
НА БЪЛГАРИТЪ ВЪ МАКЕДОНИЯ.

Единъ отъ основнитѣ принципи на една държавна организация, на една държавна конституция е гарантирането училищнитѣ и религиознитѣ права на всички граждани отъ тази държава. Въ всѣка просвѣтена страна, тѣзи права на свободни образование и вѣра сж приети по принципъ. Упражнението на тѣзи права всѣка държава може и има право да контролирва, ала никоя държава, отъ друга страна, нѣма право да ги отхвърля, особено когато единъ голѣмъ миноритетъ отъ нейнитѣ граждани съставлява една чужда нация.

Довчерашнитѣ наши съюзници Сърбия и Гърция като че ли правятъ едно изключение отъ общитѣ принципи, на които се гради всѣка държава, малко или много културна и напредничава. До като България, която тѣ прѣдставиха за най дивата и най варварската страна на Балканския П-въ е станала пословична съ даването ~~отъ~~ най широки училищни и религиозни права на своитѣ чужди поданници и смѣшна съ своята безгранична толерентность къмъ всичко чуждо, Сърбия и Гърция, "културтрегеркитѣ" на Балкана

У чрѣзъ устата на Пашичъ и Веницелосъ, че въпроса за подобни права би. вече разрѣшенъ веднажъ за винаги отъ тѣхнитѣ конституции и дадоха да се разбере че за измѣнения и подобрѣния въ тази посока въ полза на българското население въ Македония, не може и дума да ставъ. Прѣдлобението на България за даване на българитѣ въ Македония училищни и черковни ~~привилегии~~ ^{привилегии} наистина бѣ прието отъ Гърция, но за кому не ~~ѣ~~ ^е извѣстно, че това бѣ една нова подгравка съ България, понеже зама Гърция знаеше прѣдварително, че нейното приемане на нашето

У изявиха
най тържест-
венно

ж

предложение ще бъде осуетено отъ категоричния отговоръ на Пашача. А какъ пъкъ сръбската и гръцката конституции осигуряватъ и гарантиратъ училищнитъ и черковнитъ права на чуждитъ си поданици, сърбитъ и гръцитъ това на добръ показаха слѣдъ окупирванието отъ тѣхнитъ войски на чисто българскитъ земи въ Македония, слѣдъ като изгориха и затвориха българскитъ училища и черкви, слѣдъ като прокудиха всички училищни ~~и~~ черковни български пастори...

Въпроса за училищна и черковната автономия на българското население въ земитъ подъ гръцко управление е въпросъ, който ще се разрѣши най добръ по принципа на взаимността; неговото рѣшение се налага отъ само себѣ си, тъй като България ще има между себѣ си голѣмо число гръци, а Гърция—големо число българи.

Съвсѣмъ иначе, обаче, стои въпроса за черковна и училищна автономия на българитъ въ земитъ на сръбско управление. Сърбия въ туй отношение винаги се е показвала съ онова тѣсногръдие, съ онзи прѣкаленъ шовинизмъ, които въ така присърдце и така присхци на сръбския народъ и на нагевитъ държавници. Тѣхното тѣсно схващане на общоприетитъ държавни догми, каквато е и тази за училищната и черковната автономия, не може освѣнъ да бъде въ голѣма щета за тѣхъ. Ако Сърбия мисли да живѣе въ бждаще въ добри съседски и приятелски отношения съ България, ако тя иска да се развива свободно и безъ прѣчки, тя трѣбъ да задоволи исканията на българското правителство. Иначе нека тя си не прави илюзии. Едно население, което отъ идеални години се е радвало на тѣзи скъпи човѣшки придобивки, което въ послѣдствие на тѣхъ е добило и има свой националенъ менталитетъ, свой националенъ битъ, своя национална свѣсть, население на което днесъ отнѣматъ